

MUZEJSKI ČASOPIS

Muzejsko društvo Jesenice in Gornjesavski muzej Jesenice,
Številka I, leto XIII, MAREC 2003

Plačana pri pošti
4270 Jesenice

PROGRAM PRIREDITEV GORNJESAVSKEGA MUZEJA JESENICE

od februarja do oktobra 2003

KOSOVA GRAŠČINA

Do 1. marca 2003:

razstava likovnih del akademskega slikarja KLAVDIJA TUTTE z naslovom TOČKE.

Sreda, 5. marca 2003:

ob 19. uri otvoritev razstave likovnih del akademskega slikarja GAŠPERJA JEMCA.

Do 15. marca 2003:

razstava LIKOVNIH SAMORASTNIKOV STVARJALCEV V KOVINI

GLEDALIŠČE TONE ČUFAR

Ponedeljek, 17. marca 2003:

občinsko tekmovanje osnovnih in srednjih šol z naslovom: PLANINA POD GOLICO SKOZI ČAS.

KOSOVA GRAŠČINA

Sreda, 19. marec 2003:

ob 18. uri otvoritev razstave fotografij mag. VITOMIRJA PRETNARJA z naslovom JES 1,1,1.

Četrtek, 3. aprila 2003:

ob 18. uri otvoritev dokumentarne razstave z naslovom ORTENBURŽANI.

Torek, 6. maja 2003:

ob 18. uri otvoritev razstave likovnih del slikarja - amaterja LJUBA KOZICA.

Četrtek, 8. maja 2003:

otvoritev tehnične razstave maket in strojev z naslovom BIONIKA.

RUARDOVA GRAŠČINA

Nedelja, 18. maja 2003:

dan odprtih vrat vseh zbirk in pedagoške delavnice - izdelovanje igrač - v Ruardovi graščini ob mednarodnem dnevu muzejev.

KOSOVA GRAŠČINA

Četrtek, 22. maja 2003:

ob 18. uri muzejski večer z barvnimi diapozitivi v spomin na akademskega slikarja JAKA TORKARJA.

Torek, 3. junija 2003:

ob 18. uri otvoritev razstave fotografij JANEZA PIPANA.

Četrtek, 5. junij 2003:

ob 18. uri otvoritev razstave likovnih del akademskega slikarja BOGDANA BORČIČA.

Četrtek, 4. septembra 2003:

ob 18. uri otvoritev razstave likovnih del akademskega slikarja BONIJA ČEHA.

V okviru ortenburške posesti se je poleg Radovljiškega gospostva (1404) oblikovalo Belopeško gospostvo. Po umoru Friderika Ortenburškega leta 1418 so njihovo posest po dedni pogodbi (1420) prevzeli Celjski grofje. Po njihovem izumrtju leta 1456 je prešlo v last Habsburžanov.

KOSOVA GRAŠČINA (slika zgoraj) fužinski grad je bil nekoč mejna vzhodna postojanka belopeškega gospostva. V prvotni obliki je bil sezidan leta 1521, ko je gospostvo iz potrebe po prisotnosti v Gornjesavski dolini sezidalo grad, ki je še v 18. stoletju znan kot belopeški grad. Sezidal ga je zakupnik belopeškega gospostva Sigmund Dietrichstein.

KAZALO

stran 1

PROGRAM PRIREDITEV MUZEJSKEGA DRUŠTVA JESENICE

stran 2

PROGRAM MDJ ZA OBDOBJE OD FEBRUARJA DO MAJA 2003

stran 2

ZAHODNO TURŠKA PUSTOLOVŠČINA (predavatelj Miro Koder)

stran 2

LJUBITELJSKO RODOSLOVJE (predavatelj Peter Hawlina)

stran 2

ŽELEZNA NIT (predavateljica dr. Verena Perko)

stran 2

UTRINKI Z IZLETA 12.02.2002

stran 3

PROGRAM IZLETOV MDJ V LETU 2003

stran 3

LIKOVNI SAMORASTNIKI - USTVARJALCI KOVIN

stran 4

GORENJSKI MUZEJ KRANJ

D 190300432

Prosimo vse člane MDJ, ki za letos še niso plačali članarine 2.000 SIT, da denar čimprej nakažejo na transakcijski račun: 05100-8010096528, vsem ostalim pa se zahvaljujemo, ker so to že storili.

Program MDJ za obdobje od februarja do maja 2003

1. 20. februarja Miro Koder:
**ZAHODNO TURŠKA
PUSTOLOVŠČINA**
2. 20. marca Peter Hawlina:
LJUBITELJSKO RODOSLOVJE
3. 17. april dr. Verena Perko:
ŽELEZNA NIT
4. 22. maj dr. C. Avguštin, T.
Konobelj, S. Kokalj: **JAKA TORKAR
1932 - 2002**

Vsi muzejski večeri bodo v dvorani
Kosove graščine (2. nadstropje), Titova 64
na Jesenicah, začetek ob 18 uri.

Vstop je brezplačen!

1. ZAHODNO TURŠKA PUSTOLOVŠČINA,

predavatelj *Miro Koder*,
22. februar 2003

Pestro in razgibano potovanje po
vzhodni Turčiji nas pelje v najlepša
okolja te prostrane dežele. Najprej
obisk sne no bele Pamukale s svojimi
ponvicami iz sige, do prijetnega vzdušja
obmorskih krajev z enkratnim Olymposom
in hišicami na drevesih, vzponom na
Likijski Olympos in pa vstop na anatolska
višavja v pravljico deželo Kapadokijo.
Potovanje se začne z obiskom gorovja
Torus z znamenito dolino Goeller (sedem
jezer) in zaključí v Carigradu, prestolnici
na dveh celinah. Ob vrnitvi se ne
spominjam več, kdaj sem odšel in le težka
zberem misli, kam se spet vračam.

2. LJUBITELJSKO RODOSLOVJE,

predavatelj *Peter Hawlina*,
20. marec 2003

Na predavanju bo predavatelj
predstavil rodoslovje v naslednjih
sklopih: Od kdaj rodoslovje? Kaj je
rodoslovje? Kaj je rodovnik? Vrste
rodovnikov. Priporočila za začetnika.
Rodoslovni standardi. Rodoslovje s
pomočjo računalnika. Rodoslovje s
pomočjo interneta. Slovensko rodoslovno
društvo in njihovo glasilo. Na predstavitev
bo predavatelj povabil nekatere člane
društva, ki so pri svojem delu raziskovali
druine s področja Jesenic in okolice, zato
bo predavanje za vse Jeseničane še posebej
zanimivo.

3. ŽELEZNA NIT, predavateljica *dr. Verena Perko*, 17. april 2003

Vvodu bo predavateljica
predstavila kratek pregled o
širjenju poznávanja železa iz
vzhodnega Sredozemlja in bežen oris
eleznodobnih kultur na današnjem
ozemlju Slovenije. Jedro predavanja bo
temeljilo na rimski dobi in bo izhajalo iz
omemb noriškega jekla v antičnih virih in
napisih na spomenikih. Poskusila bo
pojasniti pomen noriškega jekla za
rimskodobno gospodarstvo in predvsem
njegovo nezamenljivo vlogo v vojski.
Predstavila bo načine pridobivanja,
organizacije proizvodnje, pobiranja
davkov, državne delavnice in izdelke,
predstavila pa bo tudi gorenjska
rimskodobna najdišča. Ker v Gorenjskem
muzeju v Kranju nastaja stalna arheološka
razstava z imenom *Železna nit*, nam bo
predavateljica predstavila tudi to novost. S
švedskim primerom bo razložila
eksperimentalno arheologijo, ki odkriva
stare načine pridobivanja železa.

4. JAKA TORKAR 1932 - 2002,

dr. Cene Avguštin, Tone Konobelj,
Silvo Kokalj,
22. maj 2003

V galerijskih prostorih Kosove
graščine je bila od 10. oktobra do
30. novembra 2002 odprta
razstava likovnih del akademskega slikarja
Jaka TORKARJA (1932-2002) z Jesenic.
Ob razstavi, na kateri je bilo razstavljenih
šestdeset del, je izšla obsežna monografija
z več kot osemdesetimi objavljenimi deli.
Pri zbiranju in preslikavanju slikarjevega
opusa je bilo evidentiranih veliko več del,
kot jih je bilo mogoče objaviti v
monografiji ali pokazati na razstavi, zato
smo se avtorji razstave odločili, da na
muzejskem večeru videoprojekciji ob e
videnih prikazemo tudi tista dela, ki jih na
razstavi ni bilo. Projekcijo bodo vodili dr.
Cene Avguštin, Tone Konobelj in Silvo
Kokalj.

UTRINKI Z IZLETA 12.10.2002

Časi množičnih obleganj Trsta za
ceneno kramo so že zdavnaj minili in kar
malo pozno smo se spomnili, da smo lahko
v teh krajih tudi zvedavi turisti. Mesto in
njegova okolica namreč ponujata mnoge
zanimivosti, do katerih e zaradi bogatega
in več kot tisočletnega izročila ne smemo
biti kar tako brezbrizni.

Naši predniki so namreč prišli do
morja v širšem Tržaškem zalivu nekako v
osmem stoletju in kolonizirali del Furlanije
do reke Tilment, obalni pas pa so naselili od
Savudrije do ustja Soče. Prebivalci
romanskega izvora, ki so i veli v utrjenih
krajih Piran, Izola, Koper in Milje so na tem
delu nasprotovali slovenskemu dostopu k
morju, po vsej verjetnosti pa naši predniki
na morje niso niti silili, saj jim je bogata
istrska zemlja dajala zadostna sredstva za
preživetje.

Povsem drugače pa je bilo na
kraški obali. Zemlja je bila nerodovitna in
nenaseljena, tako so prva naselja ustanovili
šele Slovenci. Nastala so okoli obzidja
mesta Trst (Škedenj, Sv. Marija
Magdalenska, Šarbola, Greta, Barkovlje),
na kraškem robu, ki gleda na morje pa
Kontovel, Križ, Nabrežina, Devin in
Štivan. Za razliko od istrskih naselij Trst do
naselitve Slovencev ni imel svojega
kmečkega in ribiškega stanu.

Tisočletna prisotnost Slovencev v
Tržaškem Primorju in Krasu je bilo tudi
naše vodilo pri spoznavanju kar nekako
zamolčanih zgodovinskih resnic. V
Škedenju smo si ogledali manjši etnografski
muzej in nadaljevali pot skozi že omenjene
ribiške vasi naprej do depoja nastajajočega
etnografskega muzeja Primorja s
poudarkom na ribištvu in pomorskih
dejavnostih pri vasi Križ, ki je bil dolga
stoletja največja vas Tržaškega krasa,
njegovi prebivalci pa najverjetneje prvi
ribiči. Cilj in namen muzeja bo predvsem v
širjenju etnološkega, zgodovinskega,
etničnega in naravoslovnega znanja, v
zbiranju, hranjenju in predstavljanju
predmetov, izdelkov in dokumentov, ki so
pomembni za spoznavanje zgodovinskega
in socialnega razvoja Primorja, Krasa in
Trsta. Ob spodbujanju znanstvene,
didaktične in kulturne dejavnosti se bo le
tako dalo rešiti, ohraniti in ovrednotiti
bogato obmorsko dediščino, ki je na
ozemlju med Istro in reko Timavo
zaznamovala življenje Slovencev od
njihove naselitve. Danes kar nekako
pozabljamo, da smo bili mnoga stoletja tudi
pomorski narod, imeli vseskozi ladjevje, ki
je štel do štiristo plovil, da so naši predniki
stoletja lovili tune na edinstven način na
svetu in da so več kot tisoč let uporabljali
tipično ribiško plovilo, imenovano »čupa«.

Po prigrizku v domači gostilni smo se zapeljali še do izvira in izliva Timave pri Štivanu, naredili nekaj korakov po zelo razgledni Rilkejevi poti, ki poteka od Sosljana do Devina in si ob zaključku ogledali še značilno kraško kmečko hišo v Repnu.

Izlet je tudi tokrat organiziral in ob pomoči tržaških sodelavcev nadvse strokovno vodil dr. Marko Terseglav.

Zdravko Kovačič

PROGRAM IZLETOV M D J V LETU 2003

Na seji Upravnega odbora MDJ 19.12.2002 smo se pogovarjali tudi o programu izletov v letu 2003. Za izlet v Porabje, ki bi trajal dva dni, najbrž ne bo dosti zanimanja, za to pa bo najbrž več takih, ki bi si radi ogledali Brežice, grad Pišence, Bistrice ob Sotli, grad Podsreda in še kaj. Datum pomladanskega izleta v ta konec Slovenije še ni določen. Ena od možnosti je še ogled Železniškega in Pivovarskega muzeja v Ljubljani, kar bi morda izpeljali jeseni.

LIKOVNI SAMORASTNIKI - USTVARJALCI V KOVINI

Gornjesavski muzej Jesenice in Sekcija umetnostnih varilcev, kovačev in livarjev Plamen pri Društvu za varilno tehniko Ljubljana organizirata razstavo LIKOVNI SAMORASTNIKI - USTVARJALCI V KOVINI v Kosovi graščini na Jesenicah. Ogledamo si jo lahko vse do 15. marca 2003 in sicer od torka do petka od 10. do 12. in od 16. do 18. ure, ter ob sobotah od 10. do 12. ure.

Pobudnik za predstavitev razstave na Jesenicah je docent dr. Ivan Polajnar, dipl. inž., predsednik Društva za varilno tehniko Ljubljana. Pri društvu deluje tudi Sekcija umetnostnega varjenja, kovanja in litja PLAMEN, katere podpredsednik je Janez Krajnc. Prav Janez Krajnc je pustil neizbrisen pečat v umetnostnem varjenju, saj je začel kot varilni tehnik in postal prvi inštruktor umetnostnega varjenja na nekdanjem Zavodu za varjenje (sedaj Inštitut za varjenje).

Tako uveljavljenim akademskih slikarjem, študentom in diplomantom likovne akademije kot tudi umetniškimi samorastnikom je razkrival skrivnost varilske tehnologije in obdelave kovin. Že vrsto let ustvarja (piše, rezbari, slikari, kipari) in se aktivno javno udeležuje na različnih področjih. Je avtor večih knjižic kot sta Kozinovina in Padli rudarji v veliki vojni, obe izdani v Zasavju.

Ob petdeseti obletnici Kovaškega muzeja v Kropi je izdal knjižico Znana in neznana železarska dediščina, v kateri je predstavil zgodovinski opis znamenitih kovaških in železarskih krajev, ki so desetletja in stoletja i veli posebno življenje, ustvarjali kovaške izdelke, obenem pa gradili materialno osnovo in duhovno nadgradnjo tudi današnjih dni.

Janez Krajnc se je predstavil tudi na varilskih sejnih v Zagrebu, Beogradu in za svoja kiparska dela prejel številna priznanja oziroma nagrade. Na svojem umetniškem področju je aktiven že več kot trideset let. Med razstavljenimi eksponati v Kosovi graščini je poleg zbranih umetnikov različnih starosti in različnih poklicev tudi Krajnčevo delo.

Vabljeni na ogled razstavljenih del, katerih predstavitev na Jesenicah sta omogočili tudi jeseniški podjetji SŽ Acroni d. o. o. in Elektrode d.o.o., za realizacijo pa je v celoti poskrbel kolektiv Gornjesavskega muzeja Jesenice.
Vabljeni !

Irena Lačen Benedičič, kustosinja za železarsko zbirko

Vse združuje ljubezen in zagledanost v kovino, ki se jim je porodila v mladih letih in ostala njihova trajna spremljevalka, kot sta zapisala oba organizatorja, člana in aktivnejša akterja pri društvu, v vabilu na razstavo. Razstavljena dela predstavljajo živalske like, človeške podobe, junake in antijunake iz slovenske ljudske mitologije. Občutenja avtorjev in njihovo znanje in poznavanje različnih tehnoloških posebnosti obdelave kovin nas vodijo do različnih umetniških stilov. Pri vsem tem pa lahko razberemo in moramo upoštevati osebne odnose umetnikov do kovine in do umetniškega ustvarjanja.

V nekdanjem fužinskem gradu na Jesenicah, v središču nekdanj mogočnega gorenjskega železarstva se s svojimi stvaritvami predstavljajo:

Aleksander ARHAR,

umetnostni varilec;

Ivan DVORŠAK,

umetnostni varilec;

Alojz JERČIČ, umetnostni varilec;

Aleksander KOVAČ,

umetnostni varilec;

Janez KRAJNC,

umetnostni varilec;

Adam KRŽIŠNIK,

umetnostni kovač;

Leopold MAVSAR,

preoblikovanje v hladnem;

Lojze POGOREVC,

umetnostni varilec;

Rudi STOPAR, umetnostni varilec;

Robi STRUNA, umetnostni kovač;

Bojan ŠTINE, umetnostni livar;

Jože VOLARIČ,

umetnostni varilec;

Drago VUKOVIČ,

umetnostni livar;

Dejan ŽAGAR, umetnostni livar;

Marjan ŽIDANEK, umetnostni varilec.

**GORENJSKI
MUZEJ KRANJ**

GORENJSKI MUZEJ KRANJ
Tomšičeva 44, 4000 Kranj
www.gorenjski-muzej.si

ŽELEZNA NIT
(stalna arheološka razstava)

Mestna hiša, Glavni trg 4, Kranj

ODPIRALNI ČAS:

TOREK 9.00 - 12.00, 16.00 - 19.00

SREDA 10.00 - 12.00, 16.00 - 19.00

ČETRTEK 10.00 - 12.00, 16.00 - 21.00

PETEK 9.00 - 12.00, 16.00 - 19.00

SOBOTA IN NEDELJA, DRŽAVNI PRAZNIKI

10.00 - 18.00

NAJAVA ORGANIZIRANIH OGLEDOV

Tel.: 04/201 39 60

04/ 201 39 50

S

**MUZEJSKI
13(2003)**

069(497.4 Jesenice)

190300432

OSREDNJA KNJIŽNICA KRANJ

COBISS

MUZEJSKI ČASOPIS

Ustanovitelj: Muzejsko društvo Jesenice
Izdaja MDJ in Gornjesavski muzej Jesenice
Gradivo za izdajo pripravlja Razinger Borut,
Hrušica 175, tel.: 04/ 587 12 41

Naslov: Muzejsko društvo Jesenice, p. p. 138,

ž. r.: GB 51530-678-50064

Naklada 250 izvodov.

Cena: za člane MDJ brezplačno